Veileder til damsikkerhetsforskriften

Melding om ulykke eller uønsket hendelse

1
2014

VEILEDER

Veileder for melding om ulykke eller uønsket hendelse

Norges vassdrags- og energidirektorat
2014

Veileder nr. 1/2014

Veileder for melding om ulykke eller uønsket hendelse

Utgitt av:	Norges vassdrags- og energidirektorat
Redaktør:	Kjell Molkersrød
Forfattere:	Kjell Molkersrød, Goranka Grzanic, Grethe Holm Midttømme, Dag Norum, Kristoffer Skogseid

Trykk:	NVEs hustrykkeri
Opplag:	100
Forsidefoto:	Brudd på trykkrør til Gåsvasselva minikraftverk, juni 2011. Foto: Statkraft
ISSN:	1501-0678

Sammendrag: Veilederen utdyper bestemmelser i forskrift om sikkerhet ved vassdragsanlegg (damsikkerhetsforskriften) § 7-11. Den angir når og hvordan melding om ulykker eller uønskede hendelser ved vassdragsanlegg skal gis til NVE, og nærmere om innholdet i etterfølgende redegjørelse om ulykken eller hendelsen.

Veilederen gjelder for vassdragsanlegg i konsekvensklasse 0 – 4.

Emneord: Ulykke, hendelse, melding, redegjørelse, vassdragsanlegg, damsikkerhetsforskriften.

Norges vassdrags- og energidirektorat
Middelthunsgate 29
Postboks 5091 Majorstua
0301 OSLO

Telefon: 09575
Telefaks: 22 95 90 00
Internett: www.nve.no

Februar 2014

Innhold

Forord 5

1 Melding om ulykke eller uønsket hendelse 7

1.1 Definisjoner 7
1.2 Eksempler på ulykker og uønskede hendelser 7
1.3 Hvordan melde til NVE? 8
1.4 Hva må meldingen inneholde? 9

2 Redegjørelse – senest etter tre måneder 9

3 NVEs oppfølging 10

4 Forholdet til andre meldeplikter 10

Vedlegg 11

Skjema for melding om ulykke eller uønsket hendelse 12

Forord

I NVEs utgivelse av publikasjoner er seriebetegnelsen *retningslinjer* fjernet fra 2012. Retningslinjer inngår fra samme år i seriebetegnelsen *veiledere*. Retningslinjer til damsikkerhetsforskriften som utgis fra 2012 endrer derfor navn til veiledere, og reviderte utgaver av tidligere retningslinjer vil da skifte navn til veiledere. Den formelle statusen til disse veilederne vil være den samme som for de tidligere retningslinjene.

Innsending av melding om ulykke eller uønsket hendelse ved vassdragsanlegg er et krav som kom i forskrift om sikkerhet ved vassdragsanlegg (2010). Formålet med bestemmelsen er å bidra til at erfaringer fra ulykker og uønskede hendelser kan samles inn, analyseres og brukes til å forebygge at tilsvarende hendelser skjer på nytt. Verdien av å gå gjennom ulykker og hendelser for å finne årsak og forbedringsmuligheter slik at tilsvarende hendelse ikke skjer på nytt, er understreket i etterkant av flere store ulykker, for eksempel i rapportene om Åsta- og Sleipner-ulykkene i henholdsvis NOU 2000:30 og NOU 2000:31.

Departementet har i merknadene til forskriften varslet at NVE vil utarbeide veiledningsmateriale for å klargjøre når denne meldeplikten inntrer og nivået på meldeplikten. Veilederen er i første rekke rettet mot den ansvarlige for (eier av) vassdragsanlegg og det personell som har oppgaver i forbindelse med å gi NVE informasjon om vassdragsanlegg. Dette omfatter leder, vassdragsteknisk ansvarlig (VTA) og stedfortredende VTA.

Oslo, februar 2014

Per Sanderud

Vassdrags- og energidirektør

1 Melding om ulykke eller uønsket hendelse

> *§ 7-11: Dersom det oppstår ulykke eller uønsket hendelse ved et vassdragsanlegg skal den ansvarlige snarest melde fra om dette til NVE, og skal innen tre måneder redegjøre for hva som har skjedd og hvordan ulykken eller hendelsen er håndtert. For anlegg i konsekvensklasse 0 gjelder meldeplikten bare ved ulykker. Med ulykke menes en uønsket eller en utilsiktet, plutselig situasjon som har skadelige følger. Med uønsket hendelse menes enhver annen uønsket situasjon enn ulykke som har sammenheng med vassdragsanlegget og som innvirker eller vil kunne innvirke på sikkerheten, herunder nestenulykker.*

Et formål med meldeplikten er å finne årsaker og forbedringsmuligheter for å søke å forhindre at tilsvarende hendelser skjer på nytt. Et annet viktig formål er å sette myndigheten i stand til å vurdere om en ulykke eller uønsket hendelse blir fulgt opp av den ansvarlige slik at skader på mennesker, miljø og eiendom minimaliseres,
jf. kapittel 3.

Meldeplikten gjelder til anlegget er nedlagt, jf. damsikkerhetsforskriften § 1-4.

1.1 Definisjoner

Begrepene ulykke og uønsket hendelse er definert nærmere i departementets merknader til damsikkerhetsforskriften § 7-11:

- Med ”ulykke” menes en uønsket eller utilsiktet plutselig begivenhet eller en bestemt rekke av slike begivenheter som har skadelige følger på personer, på vassdragsanlegget, på eiendom utenfor vassdragsanlegget eller miljø.

- Med ”uønsket hendelse” menes enhver annen uønsket begivenhet enn ulykke som har sammenheng med vassdragsanlegget og som innvirker på sikkerheten, herunder nestenulykker.

1.2 Eksempler på ulykker og uønskede hendelser

Ulykker og uønskede hendelser kan ha forskjellige årsaker som naturgitte forhold (storm, flom, skred mv.), teknisk svikt (utfall av strømforsyning, materialsvekkelse mv.) og/eller menneskelige feil (feiltolking av data, operatørfeil mv.). I mange tilfeller er det en serie med hendelser, eller en kombinasjon av samtidige hendelser, som utløser en ulykke eller uønsket hendelse.

Alle typer plutselige hendelser/serie av hendelser på vassdragsanlegg, som medfører skade på mennesker, miljø eller eiendom, vil være en ulykke i henhold til definisjonen over.

Typiske konkrete eksempler på ulykker er:

- dødsfall/personskade ved vassdragsanlegg, med unntak av skade/uhell på egne ansatte
- dambrudd/rørbrudd
- brudd på konstruksjoner i vannvei (tverrslagsport mv.)
- stor skade på vassdragsanlegg (forårsaket av skred, flom, jøkulhlaup, erosjon, deformasjon, lekkasje, overtopping, svikt i fundament osv.)

Noen typer hendelser har stort skadepotensial, men det er ikke alltid de medfører skade på et vassdragsanlegg, mennesker, miljø eller eiendom og dermed regnes som ulykker. I slike tilfeller skal det meldes inn som en uønsket hendelse, da hendelsen har sammenheng med vassdragsanlegget og kan innvirke på sikkerheten. Eksempler på slike hendelser er ras inn i magasin, jøkulhlaup mv., som ikke forårsaker skade fordi vannstanden i magasinet er lav.

Departementet har presisert i merknadene til damsikkerhetsforskriften at uønskede begivenheter som innbrudd i dam eller lukehus, skadeverk på anlegg og utstyr mv.,
anses å være uønskede hendelser som er omfattet av bestemmelsen om meldeplikt.

Andre eksempler på uønskede hendelser kan være:

- overtopping av dam som ikke skader dammen, mennesker, miljø eller eiendom
- nestenulykker på personer som oppholder seg på/ved vassdragsanlegg
- unormal utvikling av lekkasjer, deformasjoner mv.
- feil/svikt i manøvrering av luke/tappearrangement inklusiv styringssystem

1.3 Hvordan melde til NVE?

Dersom hendelsen er en ulykke, eller en uønsket hendelse som raskt kan utvikle seg videre til en ulykke, skal den meldes til NVE på raskest mulige måte:

I kontortiden:

NVEs sentralbord: 09575

Meldingsmottaker: seksjon for damsikkerhet

Utenfor kontortiden:

NVEs beredskapstelefon: 22 95 93 60
909 92 231

Dersom det ikke er mulig å ringe, eller hendelsen allerede er avklart eller ikke er akutt, kan det meldes per e-post, primært til sentral e-postadresse (nve@nve.no) med angivelse av navn på vassdragsanlegg og den ansvarlige for anlegget, hva meldingen gjelder, og saksbehandler ved seksjon for damsikkerhet i NVE, dersom dette er kjent. Melding sendes så snart det er praktisk mulig.

1.4 Hva må meldingen inneholde?

Den første meldingen til NVE skal inneholde en del basisinformasjon slik at NVE kan vurdere om det er behov for umiddelbar oppfølging:

- angivelse av hvor ulykken/hendelsen har funnet sted med navn på vassdragsanlegg, navn på den ansvarlige for anlegget, angivelse av når (dato og klokkeslett) ulykken/hendelsen har funnet sted
- kort beskrivelse av ulykken/hendelsen.
- angivelse av hvordan ulykken/hendelsen håndteres
- (plan for) videre oppfølging av ulykken/hendelsen
- opplysninger om kontaktperson (navn, e-post, telefonnummer)

For å sikre at meldingen inneholder den informasjonen som er nødvendig, bør NVEs ”skjema for melding om ulykke eller uønsket hendelse” fylles ut og sendes inn. Det er også mulig å sende inn melding på annet format så lenge meldingens innhold er som beskrevet her. Det er viktig at meldingen sendes inn så fort det er praktisk mulig. Meldeskjema ligger i vedlegg, og kan lastes ned fra NVEs sider på Internett
www.nve.no - Sikkerhet, tilsyn og beredskap - Damsikkerheit - Ulykke eller uønsket hendelse, melding til NVE.

2 Redegjørelse – senest etter tre måneder

I tillegg til den umiddelbare meldingen om ulykken/hendelsen, har den ansvarlige (eieren) plikt til å redegjøre nærmere for hva som har skjedd og hvordan ulykken/
hendelsen er håndtert. I departementets merknader til damsikkerhetsforskriften § 7-11 er dette kravet beskrevet slik:
”Kravene til informasjonen som NVE skal ha i etterkant vil avhenge av omfanget og konsekvensene av ulykken eller hendelsen. I noen tilfeller vil det være tilstrekkelig med en kort redegjørelse, mens det i andre tilfeller vil være nødvendig med en grundig gjennomgang av hendelsen eller ulykken.” Videre er det beskrevet: ”Det er satt en frist på 3 måneder for å redegjøre for ulykken eller hendelsen for å sikre at informasjonen kommer myndighetene i rimelig tid etter at ulykken eller hendelsen skjedde”.

En rapport med redegjørelsen må, i tillegg til punktene som nevnt under kapittel 1.4, inneholde en vurdering av hendelsesforløpet og mulige årsaker, forslag til tiltak og videre oppfølging og eventuelt beskrivelse av gjennomført tiltak. Omfanget av rapporten vil normalt være avhengig av ulykkens/hendelsens alvorlighetsgrad og anleggets konsekvensklasse.

3 NVEs oppfølging

Ved mottak av melding om ulykke eller uønsket hendelse vil NVE vurdere om det er behov for umiddelbar oppfølging fra NVE, eller om hendelsen er godt ivaretatt av den ansvarlige. NVE kan bidra med veiledning i tilfeller der den ansvarlige er usikker på videre håndtering av hendelsen. I tilfeller der den ansvarlige ikke er i stand til å håndtere hendelsen pga. manglende ressurser og/eller kompetanse, kan NVE sørge for at nødvendige strakstiltak blir utført, jf. vannressursloven § 40 og damsikkerhetsforskriften § 9-2.

Et formål med bestemmelsen er å bidra til at erfaringer fra ulykker og uønskede hendelser kan samles inn, analyseres og brukes til å forebygge at tilsvarende hendelser skjer på nytt. NVE vil derfor registrere meldingene for dette formålet, og vurdere behov for ytterligere innhenting av informasjon, jf. vannressursloven § 55 og damsikkerhetsforskriften § 8-1, for å belyse årsaken til hendelsen og behov for forebyggende tiltak, for eksempel endring av tekniske veiledere. NVE vil ofte foreta inspeksjon i etterkant av ulykker/hendelser.

4 Forholdet til andre meldeplikter

Mottak av meldinger som beskrevet her behandles kun i forhold til damsikkerhets-forskriften.

Tilsvarende meldings-/rapporteringsplikter etter andre forskrifter, for eksempel i forhold til forskrift om beredskap i kraftforsyningen, må oppfylles særskilt.

Meldingsplikten etter damsikkerhetsforskriften § 7-11 gjelder heller ikke ulykker eller uønsket hendelser som rammer egne ansatte. Disse skal rapporteres til Arbeidstilsynet.

Vedlegg

Skjema for melding om ulykke eller uønsket hendelse

Norges vassdrags- og energidirektorat
Seksjon for damsikkerhet

Dersom hendelsen er en ulykke, eller en uønsket hendelse som raskt kan utvikle seg videre til en ulykke, skal NVE varsles på raskest mulige måte:

- I kontortiden, NVEs sentralbord: 09575 (alternativt direkte til saksbehandler på seksjon for damsikkerhet)
- Utenfor kontortiden, NVEs beredskapstelefon: 22 95 93 60 / 909 92 231

Dersom det ikke er mulig å ringe, eller hendelsen allerede er avklart/ikke akutt, kan det meldes per e-post og *med dette skjemaet*, primært til sentral e-postadresse (nve@nve.no). E-posten skal inneholde angivelse av navn på vassdragsanlegg og den ansvarlige, og eventuell saksbehandler i NVE.

Anleggseier / den ansvarlige	Navn:		Organisasjonsnummer:
	Postadresse:		
Navn og beliggenhet	Anleggets navn:		
	Kommune:	Fylke:	Konsekvensklasse:
	Annen informasjon om beliggenhet (vassdrag, etc.):		
Dato og klokkeslett for hendelsen (hvis kjent)			
Kort beskrivelse av ulykken / hendelsen med konsekvens			
Kort beskrivelse av nåværende håndtering			
Angivelse av videre oppfølging			
Opplysninger om kontaktperson	For- og etternavn:		
	Mobiltelefon:	Fasttelefon:	
	E-postadresse:		
Opplysninger om eventuell alternativ kontaktperson	For- og etternavn:		
	Mobiltelefon:	Fasttelefon:	
	E-postadresse:		
Navn og dato	Navn på utfyller:	Dato utfylt:	

Denne serien utgis av Norges vassdrags- og energidirektorat (NVE)

Utgitt i Veilederserien i 2014

Nr. 1 Veileder til damsikkerhetsforskriften. Melding om ulykke eller uønsket hendelse

Norges
vassdrags- og
energidirektorat

Norges vassdrags- og energidirektorat

Middelthunsgate 29
Postboks 5091 Majorstuen
0301 Oslo

Telefon: 09575
Internett: www.nve.no